

Postanowienie z dnia 20 lipca 2011 r.

II UZ 23/11

Sprawa o wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej jest sprawą o prawo majątkowe, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia ustalona na podstawie art. 22 k.p.c. nie jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych (art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c.). Wartość tak ustalona nie ulega zwiększeniu o dochodzone wyrównanie świadczenia za okres wsteczny.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 20 lipca 2011 r. sprawy z wniosku Alfredy N., Władysława N. przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w W. o wysokość świadczenia, na skutek zażalenia wnioskodawców na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 lutego 2011 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2010 r. [...] Sąd Apelacyjny w Gdańsku odrzucił na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. skargę kasacyjną wnioskodawców Alfredy N. i Władysława N. od wyroku tego Sądu z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o wysokość świadczenia, wskazując w uzasadnieniu, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie jest prawo do emerytury, a jedynie wysokość części uzupełniającej emerytury rolniczej. Spór dotyczy więc prawa majątkowego, odnośnie do którego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uwarunkowana wykazaniem wartości przedmiotu zaskarżenia w wysokości co najmniej 10.000 zł (art. 398² § 1 k.p.c.). Emerytura jest świadczeniem powtarzającym się, stąd o wartości przed-

miotu zaskarżenia decyduje wartość dochodzonego świadczenia za okres 1 roku (art. 22 k.p.c.). W ocenie Sądu drugiej instancji, wnioskodawcy nie wykazali wiarygodnego sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia jako różnicy pomiędzy dochodzonym a pobieranym świadczeniem, a jedynie podali wartość przedmiotu zaskarżenia, licząc ją od kwoty całej emerytury. Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna, przy czym powołując się na treść art. 398² § 1 k.p.c., podniósł, że przepis ten przewiduje ograniczenie dopuszczalności skargi we wszystkich sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, poza sprawami o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, pełnomocnik wnioskodawców w skardze kasacyjnej nieprawidłowo określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 20.682 zł (po 10.342 zł w stosunku do każdego z wnioskodawców) podczas gdy wartość ta, według zasad określonych w art. 22 k.p.c., powinna wynosić dwunastokrotność kwoty 656,85 zł, stanowiącej część uzupełniającą emerytury, czyli kwotę 7.882,20 zł. W związku z tym, skoro wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od kwoty 10.000 zł, skargę kasacyjną jako niedopuszczalną, należało odrzucić.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik wnioskodawców wniósł o jego uchylenie, wskazując na naruszenie przepisu art. 398 zdanie pierwsze k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, zamiast art. 398 zdanie drugie k.p.c., skoro „w sprawie o przyznanie części uzupełniającej emerytury rolniczej skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, zwłaszcza gdy wyrok Sądu Apelacyjnego wydany był na podstawie art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst; Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ustalającego prawo do świadczenia oraz dodatkowo Sąd Apelacyjny ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji”. W ocenie pełnomocnika wnioskodawców, orzeczenie Sądu drugiej instancji wskazuje, iż rozpoznawana sprawa jest sprawą o ponowne przyznanie wstrzymanej części emerytury rolniczej, w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia oraz zawiera element ustalenia odpowiedzialności organu rentowego, co wskazuje dodatkowo na sprawę o ustalenie. Ponadto pełnomocnik wskazał, że wnioskodawcy „domagali się ustalenia swojego prawa za kilka lat, co umożliwia ustalenie w zasadzie odszkodowania dla ubezpieczonych za kilka lat za-

wieszenia prawa do części uzupełniającej emerytury. Przez okres od 1991 r. do 2006 r. ubezpieczeni zostali pozbawieni wypłaty części należnej im emerytury, za co powinni ponieść odpowiedzialność organ rentowy - jak za wadliwe działanie instytucji publicznej zgodnie z art. 417 k.c.", oraz że „wartość przedmiotu sporu - przy przyjęciu charakteru majątkowego roszczenia - może być ustalona jako odszkodowanie za cały okres dochodzonej części uzupełniającej emerytury i wówczas wartość ta może być określona nawet na 155.100,60 zł.(10.340,04 zł za okres od 1991 r. do 2006 r.). Wówczas może mieć zastosowanie przepis art. 21 k.p.c.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione i podlega oddaleniu. W rozpatrywanej sprawie, wyrokiem z dnia 16 listopada 2010 r. [...] Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i zobowiązał pozwanego Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w W. do wypłaty części uzupełniającej emerytury wnioskodawców w pełnej wysokości za okres od dnia 24 listopada 2005 r. do dnia 30 czerwca 2006 r., oddalając odwołanie w pozostałym zakresie, oddalił apelację w pozostałej części oraz orzekł, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W dniu 26 stycznia 2011 r. pełnomocnik wnioskodawców wniósł skargę kasacyjną określając wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 14.000 zł, wskazując - na żądanie Sądu - że przedmiotowa sprawa jest roszczeniem o ustalenie prawa do emerytury, co nie wymaga podawania wartości przedmiotu zaskarżenia, stosownie do art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., jednak z ostrożności procesowej wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w oparciu o decyzję rentową wynosi 20.682 zł (po 10.341 zł w stosunku do każdego wnioskodawcy - 861,67 zł x 12 miesięcy).

Stanowisko to nie zasługuje na aprobatę. Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z dnia 15 maja 2001 r., II UZ 28/01 (OSNP 2003 nr 6, poz. 160), w pełni podzielanym przez obecny skład orzekający, sprawa o zawieszenie części uzupełniającej emerytury rolniczej jest sprawą o prawo majątkowe w rozumieniu art. 392¹ § 1 k.p.c. i na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego po nowelizacji nadal zachowuje swoją aktualność (art. 398² § 1). Skład orzekający podziela również pogląd, wynikający z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 3/11, stwierdzający, że w sprawie o ponowne obliczenie renty

rodzinnej wartość przedmiotu sporu ustala się na podstawie art. 22 k.p.c., a żądanie wyrównania tego świadczenia na podstawie art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres 3 lat poprzedzających datę złożenia wniosku nie stanowi odrębnego roszczenia w rozumieniu art. 19 § 1 i 21 k.p.c. W okolicznościach sprawy oznacza to, po pierwsze, że sprawa o wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej, jest sprawą o prawo majątkowe, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż dziesięć tysięcy zł i po drugie, nie ulega ona zwiększeniu o dochodzone tzw. wyrównanie świadczenia. „Wyrównanie” takie nie zwiększa określonej w art. 22 k.p.c. wartości przedmiotu sporu i w rezultacie wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną wylicza się stosownie do zasad określonych w art. 22 k.p.c., a więc wynosi ona w badanej sprawie dwunastokrotność kwoty 656,85 zł, stanowiącej część uzupełniającą emerytury rolniczej (co daje kwotę 7.882,20 zł w stosunku rocznym). Żądanie wyrównania świadczenia za okres poprzedzający złożenie wniosku wskazany w art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stosowanym w oparciu o art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie jest więc samodzielny roszczeniem o świadczenie pieniężne w rozumieniu art. 19 § 1 k.p.c., jest bowiem objęte roszczeniem o ponowne obliczenie świadczenia i przysługuje pod warunkiem zaistnienia okoliczności wskazanych w hipotezie art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach. W związku z tym nie podlega ono zliczeniu na zasadzie określonej w art. 21 k.p.c. z kwotą wynikającą z ustalenia wartości przedmiotu sporu na podstawie art. 22 k.p.c. (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., I UZ 76/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 66, w którym stwierdzono, że w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe, żądanie podwyższenia pobieranego świadczenia za okres wcześniejszy od objętego zaskarżoną decyzją, nie jest roszczeniem odrębnym i art. 21 k.p.c. nie ma zastosowania, a wartość przedmiotu sporu ustala się na podstawie art. 22 k.p.c.).

Stanowiska tego nie podważa pogląd Sądu Najwyższego zawarty w postanowieniu z dnia 3 lutego 2011 r., II UZ 46/10, w którym przyjęto, że sprawa o wypłacenie wyrównania emerytury wynikająca z kwestionowania podstawy materialnej przeszłych waloryzacji nie jest sprawą o prawo do świadczeń powtarzających się w rozumieniu art. 22 k.p.c. Pogląd ten został wyrażony w zupełnie innych okolicznościach w sprawie, której przedmiotem było określenie zasad waloryzacji świadczeń, połą-

czone z odwołaniem od decyzji organu rentowego, odmawiającej stwierdzenia nieważności wszystkich poprzednich, prawomocnych (niezaskarżonych do sądu), decyzji waloryzacyjnych.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił zażalenie.

=====